

ئىلمىي ئېر تۇتاس جوسپارلاپ، جالىپى جاعايدىى كوزدەپ، سۇ سىتىرن ويداعىداي سىتىدى

(باسى 1 - بەتتە)

“قازىر ارتاش سۇ يىگىلگى تورابى مولشەرەمەن 2 مېلىيلارد نەكشەمەتر سۇ جىناپ، بىيلعى تاۋ ەتە-گىندەگى شۇراتنىڭ ەكونومىيالىق، قومامدىق جاقتا سۇدان پايدالانۇننا پارەمەندى قاماتاماسز-دىق ازىرلەدى”، - دەدى شىنچىياڭ شىنجوۋا سۇ قۇاتىمەن ەلەكتر تاراتۇ شەكىنى سەرىكتەستىگىنىڭ قاراستىلىغىنداعى ياركەن وزەنى الابى سۇ يىگىلە-گى، سۇ - ەلەكتر اشۇ شەكىنى سەرىكتەستىگىنىڭ باس يىنجەنەرى مىڭ تاۋ .

تياشان الابىنداعى سۇ باعالى، ايتسەدە پايدالانۇ قىين. اۆتونوميالى رايوندىق سۇ يىگىلەگى مەڭگەرەمەسنىڭ ورنىباسار مەڭگەرە باستە-ھى اسقار وششۇر تىلشىگە بىلاي دەدى: شىنجياڭنىڭ سۇ بايلىغىنىڭ ۋاقت پەن كەڭىستىك بويىنشا ورنالاسۇى بىر كەلكى مەمس، ۋىلەسمە-دى ۋلەستىرۇدى جۇزەگە اسىرۇدىڭ قىينىدىعى زور . سۇ بايلىعى باتىستا كوپ، شىعسىتا از، سول-تۇستىكتە كوپ، وختۇستىكتە از، تاۋلى وختىردە مول، جازىقتا از، سۇ بايلىغىنىڭ ورنالاسۇى مەن ەكونوميكالىق دامۇدىڭ ورنالاسۇى ئېىر - بىرنە مۇلدە ساي كەلمەيدى، وزەن ارنارلارنىڭ تابيعى اعىنىنىڭ ئېىر جىل دىشىندەگى ئېولىنسى بىر كەل-كى مەمس، كوكتەمگى قۇاڭشىلق پەن جازعى تاسقىن سۇ بايلىغىن ۋىلەسپىدى ورنالاستىرپ، جوعارى ونىمەن پايدالانۇداعى ەڭ الدىمەن شەشۇگە ئىپىستى ماسەلە سانالدى .

ارتاش سۇ يىگىلگى تورابىن ۋاكىل ەتكەن سۇ ساقتاۋ ىنجەنەرياسى شىنجياڭنىڭ سۇ ۋنەمە-دەۋ، سۇ ساقتاۋ، سۇ رەتتەۋ جۇيەسِن قالىپتاسە-تىرۇ قۇرىلىسى بارسىنداعى ەڭ ماڭغزدى بۇنىنىڭ ئېىرى. سوغى جىلدارى ورتالىقتىڭ شىنجياڭنىڭ سۇ يىگىلگى قۇرىلىس سىتىرنە قولداۋ سەرىپنى ۇزدىكىسىز ارتپ، كوپتەگەن نە-ساندار مەملەكەتتىك سۇ ۋنەمدەۋ، سۇمەن قامداۋ كەلەلى سۇ يىگىلگى ىنجەنەرياسى تىزمىنە ەنگىزىلىپ، رايونىمىزدىڭ سۇ بايلىغىن علمىي ور-نالاستىرۇننا بەرىك نەگىز قالادى. 2022 - جىلى شىنجياڭلىق سۇ بايلىغىن باسقارۇ تۇزىلىسىندە ەلەۋلى وزگەرسى تۇلىپ، كەلەلى سۇ يىگىلگى قۇرىلمىلاردى قۇرىلىسى ورنىقتى قامامەن ىلگەرىلەتلىدى .

“قازىر شىنجىياڭ داشىشيا، پۇرۇختاش، قورعان سىياقتى كەلەلى سۇ ۋنەمدەۋ، سۇ ساقتاۋ، سۇ رەتتەۋ ىنجەنەريالارى مەن موھوق، قىزدە-تاۋ، نىگىزار سىياقتى 23 ورتا، شاعىن تۇرپانتى سۇ قويىماسى ىنجەنەريالارى جەدەل سالىنۇدا. ارتاش، داشىمەن سۇ يىگىلگى تورابى ىنجەنەريالا-رى جالىپلىق ونىمدىلكىتەرن ساۋلەلەندىرۇدە“. اسقار بىلاي دەدى: “بۇل بۇرىنغىمەن سالىستىر-عاندا شىنجىياڭنىڭ اناعۇرلم مول سۇدى بەكەر اعىزپ جىبەرەيەي، ساقتاپ قالا الاتىندىغىن اڭ-ھارتادى“ .

2022 - جىلى شىنجىياڭنىڭ 375 سۇ يىگىلگى ىنجەنەرياسى قۇرىلىسىنا جىيىنى 25 مېلىيلارد 500 مېلليون يۇانغا جۇنق قارجى قوسىلىپ، جىلدىق نىسانا - مىندەتتەر تولق تابىسپەن ورنىنادى، كوپتەگەن سۇ يىگىلگى تورابى ىنجەنەريالارى قۇرىلىستى ئساتتى اياقتاتپ، تەكسەرىپ وتكە-زىپ ىلندى. تۇتاس جىلداى سۇ قويىمالارنىڭ جالىپى سۇ ساقتاۋ مولىشەرى 12 مېلىيلارد 124 مېلليون تەكشەمەتر بولپ، بىلتىرى سول تۇستا-عدان ئېىر مېلىيلارد 390 مېلليون تەكشەمەتر كوپ ساقتادى .

دالەم - ئال ورنالاستىرپ، مول ئونم ئۇدى جەبەدى

شىنجياڭدا اۋىل شارۋاشلىغىنا پايدالانلا-تىن سۇ ەكونوميكالىق، قومامدىق جاقتا سۇدان پايدالانۇ جالىپ مولىشەرىنىڭ 92%تىن استانمەن بە-لەيدى، سۇ بايلىغىنىڭ اۋىل شارۋاشلىغى سالا-سىنداعى ورنالاستىرتلۇى شىنجىياڭنىڭ سۇ بايلە-مەن علمىي ئېىر تۇتاس جوسپارلاۋدىڭ تەتىگىنە اينالدى، بىرىنىشەن، جەتەرلىكتىي ورنالاسە-تىرۇ، ەكىنىشەن، ئال ورنالاستىرۇ كەرەك. 2022 - جىلى شىنجىياڭنىڭ سۇ بايلىغىن باسقارۇ تۇزىلىسىندە ەلەۋلى وزگەرسى تۇىلدى، ونىڭ ۇستىنە، وختۇستىك شىنجىياڭدا جىل بويى سۇ مول بولپ، قۇلىشىنغانغا قۇت ئۇير دەگەندەي، وختۇستىك شىنجىياڭنىڭ جەر - جەرىندەگى تالاي جىل سۇ قىيىنشىلىغىن تارتىپ كەلگەن شارۋالار-دىڭ جۇزدەرى جادىراپ سالا بەردى .

قاراقاش اۋدانى كۇيا قالاشىغنىڭ چېقان قىستامغىندا 35 جاستاعى شارۋا ابلزا اركىن بىيلعى كاسىبىنە زور سەنم ارتپ وتىر: “بىلتىر كۈتسە-دە ئىيدىياسىمىز جەتەرلىكتىي سۇارىلغاندىقتان جاقسى ئونم بەردى، قازىر قىسقى سۇارۇ ئسات-تى بولدى، سۇ جەتكىلكتى، ەڭبەكتۇر بولساڭ، جەرەدن زىيان تارتپايسىڭ. قازىر ەكەۋى دە

تولق !“

سۇ بايلىغىن علمىي ئېىر تۇتاس جوسپارلاۋ ۇستانمەنان ئس جۇزىندىك ارەكتەڭە اۋىسقاندا، سۇ مولىشەرىن ۋلەستىرۇدەگى ماڭغزدى وزگە-رىس تە جارىققا شىعادى. “بىلتىر تارىم وزەنى قاينار اعارىندا سۇ مول بولپ، تۇتاس اپتيا ەكولوگىياعا پايدالانلانتىن سۇغا كەپىلدىك ەتۇ العى شارتىندا، سۇارۇغا بار كۇشپەن كەپىلدىك ەتىلىپ، قاينار اعارىنان كەلگەن ارتق سۇ قاينار اعاردىڭ وزىندە پايدالانىلىپ، قامداۋغا ئىيستىلە-رىن مۇمكىندىگىنشە قامداۋ، پايدالانۇغا ئىيستىلە-رىن مۇمكىندىگىنشە پايدالانۇ ورنىنادى”، - دەدى شىنجىياڭ تارىم وزەنى الابىن باسقارۇ مە-كەمەسى سۇ مولىشەرىن رەتتەۋ باسقارماسنىڭ باستىعى حى يۇي .

2022 - جىلى شىنجىياڭ اۋىل شارۋاشلىغىندا سۇارۇ بويىنشا سۇمەن قامداۋدى بار كۇشپەن قاماتاماسزداندىرىپ، تۇتاس جىلدا سۇارۇغا پايدالانۇ ئۇشنى جىيىنى 53 مېلىيلارد 872 مېلليون تەكشەمەتر سۇمەن قامداپ، الدىڭغى جىلداعدان 4 مېلىيلارد 954 مېلليون تەكشەمەتر كوپ قامداپ، 1.۱% ارتتىرىپ، اۋىل شارۋاشلىغىنىڭ ونىمىدىلىگىن ارتتىرۇ، شارۋالاردىڭ كىرىسىن مولايىتۇ، استىق حاۋپىسىزدىڭ ئۇشنى سۇ بايلە-يى قاماتاماسزدىغىن ازىرلەدى .

اۆتونوميالى رايوندىق 10 - كەزەكتى پارتە-كومنىڭ ئۇشنىشى، بەسىنشى جالىپ ماجىلىستەرى شىنجىياڭنىڭ سۇ بايلىغىن باسقارۇ، جونگە سالۇ قىزمەتنە جۇيەلى ورنالاستىرۇ جاساپ، “دەرەجە-سِن ئوسىرىپ باسقارۇ، جۇيەلى ۋلەستىرۇ، اپتا سايمىن ورنالاستىرۇ، ونىمىدىلىگىن شىعارۇ” سىندى قىزمەت مەھانىزمىن ورناتتى . سۇدان پايدالانۇدىڭ دالەم - دالدىكى 2022 - جىلغى تارىم وزەنى الابىنداعى سۇ بايلىغىن ورنالاستىرۇداعى ەڭ كورنەكتى وزگەرەستەرىنىڭ ئېىرى بولدى. ياركەن اۋداندىق سۇ يىگىلگى مەكەمەسىنىڭ ورنىباسار باستىعى جاۋ يۇڭ بىلاي دەدى: “سۇ كەلدى، اپتپ باسقارۇ قۇرىلمىن قالاي ئېولۇ كەرەك، ئېىز قالاي قابىلدانيمىز، قابىلداغان سوڭ قالاي ۋلەستىرىپ پايدالانامىز، ئبارىنىڭ ناقتى اتقارۇ جوياسى بار“ .

قازىر قىس ماۋسىمى بولغانمەن، سۇ بايلە-مەن جوعارى ئونمىدى پايدالانۇدىڭ جەتتىستىگى استىق قامابىسىندا ئۇيىلىپ، سۇ قويىماسىندا جىنالىپ جاتىر . سۇارمالى ئوڭىردىڭ كوكتەمگى سۇارۇنىداعى “كىلتەڭ قۇاڭشىلق” ماسەلىسى ئونمىدى شەشلىگەننەن كەيىن، تارىم وزەنى الابى-بىنداعى ئتۇرلى استىق داقىلدارىنىڭ تۇرلىشە كە-زەڭدەگى وسۇنە قاچەتتى سۇ قاناعاتاندىردە-لىپ، اپتايغى نەگىزگى استىق داقىلدارى ئېيداي-دىڭ، جۇگەرىنىڭ جانە ماقتانىڭ ئئۇسىمى تۇگەل. ەرتى 10 كىلوگرامنان 30 كىلوگرامعا دەيىن ارتتى، جەمسى پەن كوكونىس، مايلى داقىل، جەمسى وزمانى سىياقتى داقىلداردىڭ ئوسۇ جاء-دايى، ساپاسى جانە ئئۇسىم سالىستىرماسى بۇرىن-ھى جىلدارداعىدان ەلداقايىدا اسپ كەتتى . سۇ بايلىغىنان پايدالانۇ سالىستىرماسىنىڭ ورنىقتى جوعارىلاۋى وختۇستىك شىنجىياڭنىڭ ەكونوميكا-لىق، قومامدىق دامۇننا، اسىرەسە، اۋىل شارۋا-شلىغى وندىرىسىندە بەلسەندى جەبەۋ رولىن اتقاردى .

سۇدى دالەم - ئال پايدالانۇدا تەكسەرۇ - زەرتتەۋ كەم بولسا بولمايدى . بىلتىر 12 - ايدان بەرى، اۆتونوميالى رايوننىڭ سۇ يىگىلگى قىزمە-تىنە قاتىستى ەڭ جايغا تالاپتارىن تىپاناقاتىدىرىپ، جەرگىلكتى ورنىنىڭ سۇمەن قامداۋ، سۇدان پايدالانۇ ماسەلەلەرىن سايىكەستىرىپ شەشۇ ئۇشنى، اۆتونوميالى رايوندىق سۇ يىگىلگى مەڭ-گەرەمسىنىڭ باسشىلارى ارتەت باستاپ، جەكە - جەكە وختۇستىك، سولتۇستىك شىنجىياڭعا بارىپ تەكسەرۇ - زەرتتەۋ جۇرگىزدى. “قازىر مەڭگەر-مە باستىعى قاشقار، اقسۇ، بايىنغولىن وبلىسى سىياقتى جەرلەردە تەكسەرۇ - زەرتتەۋ جۇرگىزۇ-دە، ئېىر ورنىباسار مەڭگەرە باستىعى ىلە وزەنى اغعارىندا تەكسەرۇ - زەرتتەۋ جۇرگىزۇدە، مەن كەشە التايدا تەكسەرۇ - زەرتتەۋ جۇرگىزىپ قايتتىم، ەرتەڭغەن باستاپ تاغى سولتۇستىك شىنجىياڭنىڭ جەر - جەرىن ارالايىمىن“. اسقار بىلاي دەدى: “نىكشەرلىي تەكسەرۇ - زەرتتەۋ ارقتى مەنىڭ يىيل اۆتونوميالى رايوندىق 10 - كەزەكتى پارتكومنىڭ جەننىشى جالىپ ماڭىلىمسە-نىڭ رۇحىن ويداعىداي دايەكتىلەندىرىپ، تىپاناق تاندىرىپ، سۇ يىگىلگى قىزمەتتىن ويداعىداي سىتىئۇ سەنمەنمەن ارتا ئئۇستى“ .

جوعارى ئونمىدى سۇ ۋنەمدەۋ ارقتى دامۇدى جەبەدى

جەتەرلىكتىي سۇ ۋلەستىرۇدىڭ ماقساتى دامۇدى اناعۇرلم ويداعىداي جەبەۋ، بۇل استە

سۇ سىتىرن ويداعىداي سىتىدى

سىراسىلدىق مەمس. 2022 - جىلى تارىم وزەنى الابىسندا تاسقىن سۇ بايلىغىنان پايدالانۇ سالىستىرماسى %80كە جەتتى، اتىزدا سۇ يىگىلگى نەگىزدىڭ قۇرىلغىلارى، جوعارى ۋلشەمدى ەگىنچاي قۇرىلىسى جانە جوعارى ونىمەن سۇ ۋنەمدەۋ تەخنىكاسى كەڭ كولەمدە اتقارىلىپ، ازىىر تامشى سۇدىڭ پايدالانۇ سالىستىرماسىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتۇدا .

شىنجىياڭنىڭ ارقايسى ئىرى سۇارمالى وڭىرلەرىندەگى جوعارى ونىمەن سۇ ۋنەمدە-لىپ سۇارىلاتىن سالىالى اتىزدارعا كوتىنەن كوز جىبەرسەڭىز، كەستەلى بارقتىتاي كوزگە ئۇسە-دى. شايبار اۋدانىنىڭ 500 مىڭ مۇلىق وگەن وزەنى سۇارمالى وڭىرىندەگى اۋىل شارۋاشلى-مەندا جوعارى ونىمەن سۇ ۋنەمدەپ سۇارۇ ار-قلى كىرىستى ارتتىرۇ سناق ئئۇيىنى نىسان اۋ-ماعىندا كەزىندەگى جەر اۋدانى ئېىر مۇدان 5 مۇعا دەيىنگى 135 مىڭ بولىك “جاماۋ اتىز” 100 مۇدان 300 مۇعا دەيىنگى ۋلكەن سالىالى اتىزعا اينالدى. ايقىش - ۇپقىش سۇ سىڭبەيتىن توعان ارالاپ ئوتسىپ، اتىزدامى تامشىلاتىپ سۇارۇ ناسوس ۋىلەرى رەتتى ئىزىلىپ، پاراتتان وتكەن اسكەرلەردەي كوزگە ئۇسەدى .

كوپتەگەن جەرلەر بازاردى نەگىزگى ئتا-سىل ەتۇ ارقتى سۇ بايلىغىن ۋىلەسمىدى ۇلەسە-تىرۇدى جۇزەگە اسىرۇغا زىدەنسىس جاسادى. شايبار اۋدانى قايلور قالاشىغىنىڭ چاڭئاڭتەرەك قىستامغىندا نەگىزگى اعىن، تارماق اعىن، كىشى ارىقتاردان قۇرالغان جاما ۋلگىدەگى سۇ سىڭبەي-تىن توعان جۇيەسى اۋماقتى سالىالى اتىزداردى تۇتاستىرىپتى، اتىز باسىنداعى ناسوس ۋىىندە دالەم - ئمال ۋلشەۋ قۇرىلغىسى بار تاماشلاتىپ سۇارۇ جۇيەسى ورنالاستىرىلغان. اۋىل شارۋاشى-لىغىندا سۇارۇغا پايدالانلانتىن سۇدىڭ سۇ ۇقىى كۆالىگى ارقتى چاڭئاڭتەرەك قىستامغىنىڭ تۇرىغىنى تۇرغون ىرماق وزىندە قانشالىق سۇ بىار كەندىگىن انىق بىلەدى. “ئېىزدىڭ ئۇيدىڭ از جىلى بەلگىلەنگەن جالىپ سۇدان پايدالانۇ مول-شەرى 8۱48.8 تەكشەمەتر . ارتىق پايدالانماق، ئېىرئالاي اقتشا جۇمساپ ساتپ اۋغا تۇرا كەلە-دى، سۇ اسىپ قالسا سىيلانامىن، سەلبەستىك كووپەراتيۋى دە وسىندى، كووپىشلىك ارينە سۇدى ۋنەمدەپ پايدالانىغىمى كەلەدى“ .

جوعارى ونىمەن سۇ ۋنەمدەۋ ارقتى بار-لىغىن جەتەكتەۋگە بولادى، بۇل اۋىل شارۋاشى-لىغى ەڭمىشلىگى جۇيەسى مەن بايلىقتى ورنالاستىرۇ ئاسلىنىڭ جالىپ تۇلعالىق وزگەرىسىن ىلگەرىلەتەدى. وسى نەگىزدە، شىنجىياڭ سۇ بايە-لىغىنىڭ جالىپ مولىشەرىن مەڭگەرۇ جانە نورما بەلگىلەپ باسقارۇدىڭ تىپاناقاتنۇن ورنىقتى ىلگە-رىلەتۇ ارقتى باستاپقى سۇ ۇقىى ئئۇزىمىن ور-ئاتىپ، اۋىل شارۋاشلىغى سۇ باعاسىن قالىپتاسە-تىرۇ مەھانىزمىن اقاۋسىزداندىرىپ، شارۋالاردىڭ سۇدان پايدالانۇ سەلبەستىك كووپەراتيۋىن قۇرىپ، شامەن ەگىستىك سۇ يىگىلگى ىنجەنەريا-سىنىڭ مال - مۇلك ۇقىى ئئۇزىمى رەفورماسىن ورسىتەتپ، سۇ ۋنەمدەۋگە قوسىمىشا قاراجات بەرۇ ساپاساتى سىياقتى ئېىر قىدىرۇ شارالاردى تىپاناقاتىدىرىپ، اۋىل شارۋاشلىغىندا سۇ ۋنەمە-دەۋدى ونان ارى بەرىك تۇتقاغا بە ەتتى .

2022 - جىلى بۇكىل رايون 19 جەردەگى ئىرى، ورتا سۇارمالى ئوڭىردىڭ سايكەستى قۇ-رىلغىلارنى جالغاستىرىپ ساۋ جانە وسزاماندانە-دىرىپ وزگەرتۇدى ئىارتىپتى ىلگەرلەتۇ ارقتى 3 مېلليون 566 مىڭ 800 مۇ سۇارمالى اۋماقتى جاقسارتىپ، 796 كىلومەتر سۇ سىڭبەيتىن توعان جاساپ، 89 مېلليون 170 مىڭ تەكشەمەتر سۇ ۋنەمدەۋ قۇانتىن چاڭادان كوپەيتتى . اسقار تىلە-شىگە بىلاي دەدى: يىىل بۇكىل رايوندا 17 ئىرى، ورتا سۇارمالى ئوڭىردى چاڭلاۋ نىسا-لىق اتقارۇ جوسپارلاندى، ىنجەنەرياغا جالىپ ئېىر مېلىيلارد 607 مېلليون يۇان قارجى قوسالا-دى، يەملىكىكە كەنەلەتن 28 اۋدان، قالادا مە-جەمەن 3 مېلليون 450 مىڭ مۇ سۇارمالى جەر جاقسارتىلىپ، ەگىنچايلاردى سۇاراتىن سۇدىڭ ئونمىدى پايدالانىلۇ كوهەيفىستىتى مەجەمەن ۵.576عا دەيىن جوعارىلايدى .

سۇ بايلىغىن ئېىر تۇتاس جوسپارلاپ پايدالانۇ جولىندە شىنجىياڭ جۇيەلى ويالاۋ ارقد-لى سۇ يىگىلگىن چاڭا دامۇ ارتاسى تۇرغىسىنان قايتادان تانىپ جانە بارلاپ، سۇ بايلىغىن سەر-پىمىدى ورنالاستىرىپ، سۇمەن قامداۋدىڭ علمىيلغىن، دالدىگىن جانە باغىتاممالىغىن ۇز-دىكىسىز كۇشەپتۇدە. “اپتايغى سۇ بايلىغىن باسقارۇ ەكولوگىيانى قورعاۋدى نەگىز ەتۇدەن سۇ حاۋپىسىزدىكى، سۇ ەكولوگىياسى، سۇ بايە-لىغى، سۇ ورتاسى سىياقتى كوپتەگەن نىساننا-لاردى ئېىر تۇتاس جوسپارلاۋغا قاراي بۇ-رىلىس جاساۋدى جۇزەگە اسىرۇدا”، - دەدى اسقار .

(باسى 1 - بەتتە)

مازمۇنى باي، بايمىداۋى ەگجەي - تەگجەيلى، وتە كۇشتى ساياسى سىپىقتا، جەتەكشىلىك سىپىقتا، باغىستا-ماللىق سىپىقتا يە، پارتيانى جايپاي قاتاڭ باسقارۇدى نىكشەرلىدى ىلگەرلەتۇدىڭ ئتۇبىرلى بويىسۇنۇ ۋلشە-مى، چاڭا داۋىردەگى چاڭا جورىقتا ئىارتسىپ تەكسەرۇ، باقلاۋ - تەكسەرۇ قىزمەتىنىڭ جوعارى سا-پالى دامۇنىنىڭ ئتۇبىرلى جەتەكشىسى .

مەملەكەتتى باسقارۇدا، ئسوز جوق، الدىمەن پارتيانى باسقارۇ كەرەك، پارتيا گۇلدەنگەندە عانا مەملەكەت قۇدرەتتەنەدى . چاڭا داۋىردىڭ 10 جە-لىسندا شي جىنپىڭ جولداسى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوھىتەتى پارتيانى جايپاي قاتاڭ باسقارۇ-دى “ئورتتى جايپاي ورنىداۋ” ستراتەگىيالىق ورنالاستىرۇننا مەنگىزىپ، ورتالىقتىڭ 8 ئتۇرلى بەلگىلە-مەسىن جاساۋدان جانە تىپاناقاتىدىرۇدان باسانما اشپ، چاڭا داۋىردەگى پارتيا قۇرىلىسىنىڭ باس تالايىن ورتاعا قويىپ جانە تىپاناقاتىدىرىپ، پارتيا-نىڭ ساياسىي قۇرىلىسى ارقتىلى پارتيا قۇرىلىسىنىڭ ئتۇرلى قىزمەتتەرىنە ئېىر تۇتاس جەتەكشىلىك ەتىپ، پارتيانى يەدەيالىق جاققان قۇرۇ مەن پارتيا-نى ئئۇزىم ارقتىلى باسقارۇغا باعدارلاس كۇشى سالۇغا تاباندى بولپ، سىتىلدى دۇرىستاپ، ئتار-تپتى قاتايىتۇغا تاباندى بولپ، تارىختا بولپ كور-مەگەن شىرىكتەسۇگە قارسى كۇرەستى ورسىتەتپ، “مىڭداغان ادامدى رەنجىتسە دە، ئېىر مېلىيلارد 400 مېلليون خالىقتىڭ ئۇمىتىن اقتاۋ” بورىشىن ارقالاۋ ار-

قتىلى اۋرۇدى ايقىتىرىپ، بىلىقلىپالقتى وڭاپ، ۇزاق ۋاقت تەجەلبەي كەلگەن كەيىر تەرىس سىتىلەردى تەجەپ، كوپ جىلداردان بەرى ارىلماعان ەسكىلكتى دەرتتەردى چويىپ، پارتيانىڭ، مەملەكەتنىڭ، ارمىيا-نىڭ نىشى بولىگىندە ئومىر ئسۇرىپ وتىرغان اۋىر كوهەسىكى قاتەرلەردى جويدى. قاجماي - تالهاي قۇلىشىنۇ ارقتىلى پارتيا نىئىنشىق - بىلىقلىق، كوركەپۇ - قۇلدىراۋ سىندى تارىخ پەريودىندان اتىاپ ئتۇدىڭ وزنە - ئۇزى توڭگەرىس جاساۋ سىندى وسى ەكىنە-شى جاۋابىن تاۋىپ شىقتى، ئوزىن - ئوزى كىرىشكە-سىزدەندىرۇ، ئوزىن - ئوزى كەمەلدەندىرۇ، ئوزىن - ئوزى چاڭارتۇ، ئوز ەڭگەيىن جوعارىلاتۇ قابىلەتىن كورنەكتى كۇشەيتپ، پارتيانى باسقارۇدا، پارتيانى جونگە سالۇدا كەڭ، بوس، دارمەنسىز بولۇ چاعداينە-دا ئتۇبىرلى بۇرىلس تۇىلىپ، پارتيا دىشىندە سىتىلى پاك، سالتى دۇرىس ساياسى ەكولوگىيا ۇزدىكىسىز قال-لىپتاستى جانە دامىدى، پارتيا توڭگەرستىك شىڭداۋ بىرىسىندا ئىپتى دە قۇدرەتتى، قۇانتى بولپ، ئىمپ-پەرىمەتتىن دە ومىرشەڭ كۇشنى قالا تاتتى. اماليات پارتيانى جايپاي قاتاڭ باسقارۇ چاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ وزىنە - ئوزى توڭگەرىس جاساۋنىڭ ۇلى امالياتى ەكەندىگىن، 100 جىلدىق ئىرى پارتيانىڭ وزىنە - ئوزى توڭگەرىس جاساۋنىڭ تىڭ ئورسىن اشپ، خالىق بۇقاراسىمەن ەتەنە بايلانىستى ساقايتىن، خالىق شىن جۇرەكتەن قولدايتىن تارىخىي رىقتىللىققا قول چەتكىزگەندىگىن، بۇكىل پارتيا وسكەلەڭ نە-تىماق پەن بىرلىككە ۇيسقان، داۋىردىڭ الدىڭ-ھى لەگىندە ئجۇرىپ، خالىقتى باستاپ جۇڭخۇا ۇلتىنىنىڭ ۇلى گىۋىلدەتۇنۇن جۇزەگە اسىراتىن تارىخىي رىقتىللىققا قول جەتكىزگەندىگىن نىشكە-رىلەي دالەلدەدى .

چاڭا داۋىردەگى پارتيانى جايپاي قاتاڭ باسە-قارۇدا تارىخىي سىپىياتى، جاسامپازدىق سىپياتى تابىسقا قول جەتۇنىڭ، جان - جاقى، تەرەڭ قاتپارلى يقىيال تۇلۇنىنىڭ ئتۇبىرلى نەگىزى شي جىنپىڭ جولداسى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوھىتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىغى، شي جىنپىڭ چاڭا داۋىر جۇڭگوشا سوتسىيالىزم يەدياسىنىڭ علمىي جەتەكشىلىگى بولعاد-ىغىمىندا، اماليات “ەكىنى تۇراقاتىدىرۇ” — پارتيا مەن مەملەكەت سىتىرىن ىلگەرلەتۇدە تارىخىي تابىسقا قول جەتكىزۇدىڭ، تارىخىي وزگەرىس تۇدىردۇدىڭ شەشۇشى فاكىتورى، بارلىق قىيىنشىلىقتار مەن قاتەرلەر-دى، كەدەرگىلەردى جەڭۇدىڭ، بارلىق تۇراقسىزدىققا

توتەپ بەرۇدىڭ ەڭ ۇلكەن تۇراقتىلىغى، ەڭ زور ارىنى، ەڭ ۇلكەن كەپىلى ەكەندىگىن تولق دالەلدە-دى. “ەكىنى تۇراقاتىدىرۇدىڭ” شەشۇشى ئمانىن تەرەڭ ئئوسىنىپ، پارتيانى جايپاي قاتاڭ باسقارۇدى ئېىر ئسات تە تۇتقاتپاي ىلگەرلەتپ، پارتيانىڭ العا-باسارلىغى مەن كىرىشكىسىزدىگىنە زىيان جەتكىزەتىن بارلىق زىياندى فاكىتورلاردى ۇزدىكىسىز الاتىايتىن، پارتيانىڭ اقاۋسىز تۇلغاسىن شىرتەننن بارلىق اۋرۇ قوزدىرغىشتاردى ۇزدىكىسىز الاتىايتىن بولساق، پارتيا-نىڭ سىپاتىن ماڭگى وزگەرتپەيۇگە، ئئۇسىن ماڭگى وزگەرتپەيۇگە، قامبەتتىن ماڭگى وزگەرتپەيۇگە، ئسوز جوق، شىنايى كەپىلدىك ەتە الامىز، پارتيانىڭ چاڭا داۋىردە جۇڭگوشا سوتسىيالىزمگە تاباندى بولۇ جانە ونى دامىتۇ تارىخىي ۇردىسىندە باستان - اياق پارمەنە-دى باسشىلىق ۇيتقىغا اينالۇننا شىنايى كەپىلدىك ەتە الامىز .

پارتيا 20 - قۇرىلتايىندا جايپاي سوتسىيالىستىك وسزامانندانغان مەملەكەت قۇرۇۋدىڭ، جۇڭخۇا ۇلتىنە-نىڭ ۇلى گۇلدەنۇن جايپاي ىلگەرلەتۇدىڭ تەتتىكى پارتىادا ەكەندىگى العا قوبىلدى. پارتيامىز باستان - اياق خالىقتىڭ قولداۋىنا بە بولسپ، ۇزاق ۋاقت بىلىك جۇرگىزۇ ورنىن بەكەمدەۋ ئۇشنى، قاي - قاشان دا

ئىرى پارتياعا عانا ئتان قىيىن ماسەلەلەردى شەشەتىن سەرگەكتىك پەن تاباندىلىقتى، ئسوزسىز، ساقاۋتى كەرەك. ئىرى پارتيا، ئىرى ەل ئىىزدىڭ ەڭ ۇلكەن ئسى تىندىرۇ، ۇلى ئستى كوركەپىتۇ اىزالە-دىلىغىمىز بولۇمەن بىرگە، ئىىزدى پارتيانى باسە-قارۇدا، مەملەكەتتى باسقارۇدا كوپتەگەن ەرەكتىنە قىيىن ماسەلەلەرگە دە جولىقتىراندىغىن تەرەڭ

تانۇمىز كەرەك. باس شۇجي شي جىنپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: “قايتىكەندە باستان - اياق اۋەلگى ماقساتتى ۇمىتپاۋعا، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋعا بولادى، قايتىكەندە باستان - اياق يەديا-نى بىرلىككە كەلتىرۇگە، ەرىك - جىگەردى بىرلىك-كە كەلتىرۇگە، ارەكەتتى بىرلىككە كەلتىرۇگە بولادى، قايتىكەندە باستان - اياق قۇانتتى بىلىك جۇرگىزۇ قابىلەتى مەن باسشىلىق دەڭگەيىن ازىر-لەۋگە بولادى، قايتىكەندە باستان - اياق ئسى تىنە-دىرىپ، ناتىجە شىعارۇدىڭ رۇحانى كۇيىن ساقتاۋعا بولادى، قايتىكەندە باستان - اياق وزىمىز دە ورنى تەۋىپ وتىرغان ماسەلەلەردى دەر كەزىندە بايە-قاۋغا جانە شەشۇگە بولادى، قايتىكەندە باستان - اياق سىتىلى پاك، سالتى دۇرىس ساياسىي ەكو-لوگىيانى ساقتاۋعا بولادى، وسىلاردىڭ بارلىغى وسى ئىرى پارتيامىزدىڭ، ئسوز جوق، شەشەتىن وزىنە ئتان قىيىن ماسەلەلەرى“. بۇل پارتيامىز-دىڭ قازىرگى تارىخىي ورنىن، ارقالاعان بورىش - مىندەتتىن، ئدوپ كەلگەن كۇردەلى ورتاسىن سەرگەكتىكىپەن تانغاندىغىن تولق ايتىلگەن، چاڭا داۋىردەگى جۇڭگو كوممۇنىستەرىنىڭ پارتە-يانىڭ ئتۇبىرلى سىپاتىن جانە پارتيا جاعدايىنىڭ، ەملەكەت چاعداينىڭ دامۇ وزگەرىسىن تەرەڭ يىگەرگەندىگىن تولق كورسەتپ، ئېىزدىڭ چاڭا جورىقتا پارتيانى جايپاي قاتاڭ باسقارۇدىڭ نىشكە-رىلەي دامۇىن ىلگەرلەتۇمىزگە قۇلىشىنۇ بەتالىسىن ايقىن كورسەتپ بەردى .

باس شۇجي شي جىنپىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورە-سەتتى: “وسى قىيىن ماسەلەلەردى شەشۇ چاڭا داۋىر-دەگى چاڭا جورىقتا پارتيانىڭ بورىشىن، مىندەتتىن جۇزەگە اسىرۇدا، ئسوزسىز، باسپ وتەنتىن وتكىەل، پارتيانى جايپاي قاتاڭ باسقارۇدىڭ چاڭا چاعدايعا، چاڭا تالايقا ۋىلەسۇنىندە، ئسوزسىز، شەشەتىن قىيىن ماسەلەلەر“. چاڭا جورىقتا ە